

"ונתת לעבדך לב שמע"

שיח מיטבי בין מורה לתלמיד על אודות גירושין

ברכה עינת, חמדה סיינה

אוכלוסיית היעד: מורים ומחנכים | מספר המשתתפים המומלץ: חדר מורים / מחנכים | זמן: כשעה וחצי
ציוד נדרש: מחשב, מקרן, מסך ורמקולים; סרט הבוגרים: "לך שלום"; כרטיסי דילמות.
לבחירה: חומרי יצירה מגוונים כגון צבעים, דפים, פלסטלינה, עיתונים צבעוניים ודבק.

רציונל

משפחות שונות זו מזו, והתמונה של משפחה מאושרת וסיפור אהבה – אינה נחלת כולן. בתוך המסגרת המשפחתית הנורמטיבית נוצר לעיתים שבר כואב בשל גירושין, מוות, מחלה או קושי אחר. ילדי המשפחה – ילדים ומתבגרים' (שהגורמים למשבר על פי רוב אינם בשליטתם כלל) – חווים קושי רב בזמנים אלו.

כמעט בכל כיתה יש היום תלמידים שהוריהם התגרשו או נמצאים בתהליך של גירושין. מצב חברתי זה דורש התייחסות של המערכת הבית ספרית למצבם המשפחתי. התייחסות המותאמת לצרכים יכולה לסייע לילדים אלו בהתמודדות עם השינויים המשפחתיים, לתרום לרווחתם הנפשית לתפקודם בבית הספר, המורים שוהים עם אותם ילדים במשך שעות רבות במהלך השבוע, ולכן יש להם תפקיד חשוב בהתייחסות לנושא בפתוחות וברגישות ובהענקת תמיכה ואמפתיה בזמן המשבר. בית הספר כולו עשוי להוות חוף-מבטחים יציב אל מול הסערה הפוקדת את הבית.

הערה: על המנחה לבחון לפני הנחיות הסדנה האם בצוות המורים קיימת רגישות כעת סביב גירושין- כגון מורה שמצוי בהליכי גירושין ולהיוועץ בקשר לעיתוי.

מטרות

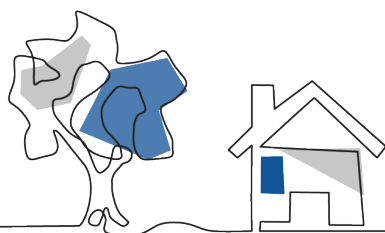
- 1 בירור עמדות, תפיסות והתלבטויות אישיות בנושא הגירושין;
- 2 מתן כלים בידי המורה לשיח ראשוני בין המורה לתלמיד שהוריו התגרשו או מתגרשים;

מהלך ההפעלה

פתיחה

אפשרות א': נחלק בצוות המורים חומרי יצירה שונים - צבעים, פלסטלינה, גזרי עיתון ודבק ובאמצעותם נבקש ליצור יצירה בעקבות המילה: גירושין.

אפשרות ב': נבקש מצוות המורים לבחור מתוך הטלפון שלהם איש קשר אשר ידוע להם כי עבר גירושין כבן זוג או כילד ודרך הסיפור האישי שלו נבקש לבחור מילים המתארות את תחושותיהם בקשר לגירושין.

שלב ראשון

המשתתפים ישתפו את חבריהם (בסבב) ביצירה או דמות שבחרו ובתכונותיה.

המנחה יסכם את הדברים שעלו ויציין כי היום נתייחס לתלמידנו אשר חווים תהליכי גירושין של הוריהם.

שלב שני

נחלק את הקבוצה לצוותים ונבקש מהם לציין ולמפות היכן הם כאנשי חינוך פוגשים את הגירושין. באילו מצבים בהוראה ובחינוך כיתה עולה הצורך לשים לב למצב המשפחתי של התלמיד? המנחה יאסוף את התשובות ויקפיד על כך שלא ינתנו פתרונות והצעות בשלב זה. (יש להתייחס לדוגמה למשבר אישי של תלמיד, אסיפות הורים, דיווח על התנהגות, נושאי לימוד כגון כיבוד הורים, נסיונות של הורים לערב את הצוות בסכסוך ביניהם ועוד).

הקרנת סרט הבוגרים: "לך לשלום" שיצרו בוגרי מגמת תקשורת מבית הספר הימלפרב (אפשר למצוא את הסרטון במרשתת). הסרט מציג את סיפורו של איתמר, שחייו מתערערים כאשר הוריו מחליטים להיפרד. הסרט מאפשר הצצה לעולמו הפנימי של מתבגר המתמודד עם מציאות מורכבת – גירושי הוריו.

שלב שלישי

ההקרנה נועדה לעורר מודעות אצל צוות המורים למתרחש בעולמם של תלמידים שחווים תהליך של גירושין במשפחה.

שאלות לדיון

- ← מי רוצה לשתף אותנו בתחושה או ברגש שהתעוררו בו בעקבות הצפייה בסרט?
 - ← איזו תמונה מהסרט "דיברה" אליכם במיוחד?
 - ← זהו סרט שיצרו תלמידים בוגרים. מה לדעתכם הגיע אותם להפיק סרט שבמוקדו נושא זה דווקא?
 - ← מה לדעתכם היו רוצים יוצרי הסרט שתעשו כאנשי חינוך לאחר שצפיתם בסרט?
- מטרת הסרט הייתה לעורר את אנשי החינוך לתובנה שילדים שחווים גירושין עוברים תקופה לא פשוטה. יוצרי הסרט ביקשו שנעצור ונחשוב מחדש על עולמם הפנימי של הילדים שהוריהם נמצאים בתהליך של גירושין, המשפיע כמוזן גם עליהם. הם רוצים שלא נתעלם מהם, ונזמין אותם לשוחח על מה שהם חווים.

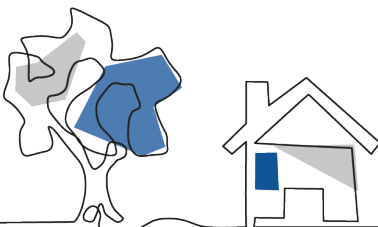
שלב רביעי

בחלק זה נרצה לתת כלים לשיח ראשוני בנושא.

שאלות לדיון

- ← האם מיישהו שוחח עם תלמיד שיחה כזו?
- ← האם אנו יודעים לנהל שיח כזה?
- ← האם אנו חוששים ליזום שיח מסוג זה?

חשוב להדגיש: לפעמים קל לנו להשאיר את המשימה הזאת לטיפולו של צוות הייעוץ בביה"ס. בסדנה זו אנו מבקשים להדגיש כי המחנך והמורה עשויים להיות דמות משמעותית לתלמיד ולכן חשוב שגם אנו נדע לנהל שיח מסוג זה. איננו מתיימרים להפוך לאיש טיפול, ואם יהיה צורך נפנה את התלמיד לגורמים המתאימים.

אנו רוצים להיות אוזן קשבת לתלמיד, לתת לו הזדמנות לספר על התקופה הלא פשוטה שבה הוא נמצא, ולפתוח פתח לבקשת עזרה ולהמשך הקשר.

המשתתפים מתחלקים לקבוצות. כל קבוצה תכתוב תיאור מקרה של תלמיד החווה מציאות של גירושין. הקבוצה תדון במקרה ותנסה לגבש עקרונות מנחים לשיח עם התלמיד, מה כדאי ומה לא כדאי לומר.

בתום הדיון בקבוצה – שבים ומתכנסים במליאה לדיון משותף.

מפאת קוצר הזמן, לא נדון בכל מקרה לעומקו (סדנה נוספת...). (נסתפק אפוא בנקודות העיקריות שעלו בקבוצות, ונחדד את הנקודות שחשוב שתהיינה בשיח עם התלמידים).

נקודות עיקריות

- כבכל שיחה אישית בנושא רגיש קיימת חשיבות "סטינג" – לתנאים החיצוניים, מקום פרטי וזמן פנוי לגמרי.
- נכונות לשמוע ולהקשיב הקשבה עמוקה, להכיל רגשות שליליים או חיוביים בקשר לנושא, כדאי לתת מקום לצער, כעס בלבול, בושה תחושת דאגה, הקלה שמחה, כאב פחד ועוד.
- אין לתמוך באחד הצדדים (ההורים) בצורה ישירה או עקיפה.
- יש לתת לתמיד את התחושה שהוא לא לבד בהתמודדות שלו והמורה ימשיך להיות כתובת עבורו לליווי ולתמיכה.
- ניתן לציין כי תלמידים נוספים בבית הספר התמודדו עם תהליך שכזה.

סיכום

בסדנה זו ניסינו לעורר מחדש את ההסתכלות על ילדים ומתבגרים שהוריהם התגרשו זה כבר או מצויים בתהליך גירושין. רצינו לתת כוחות לצוות החינוכי לפתח שיח סביב נושא זה. צריך לזכור שגירושין של הורים וכל הכרוך בהם יכולים לגרום לילד משבר, וכשם שבכל משבר הילד זקוק לליווי ולתמיכה שלנו, גם במקרה זה אנו צריכים לפתוח לפניו פתח לשיח.

לסיום: נחזור למיפוי המצבים בהם נתקלים אנשי צוות בדרך לתת מענה לתלמיד שהוריו התגרשו או בתהליך גירושין ונבקש לציין עניין אחד שלקחתם מסדנה זו? מומלץ לצייד את המורים בהנחיות מתוך אתר שפי"נט או המרשתת בכלל.

